

Toomas Hendrik Ilves

Eesti Vabariigi president

Täna kokkusaamisel me ei räägi sellest, mida Eesti heaolu kasvatamiseks teha, kuidas tuua siia juurde raha ja luua tasuvaid töökohti. See on teine teema. Riigikogu valimised on tulemas, plaane ja ettepanekuid jagub igale maitsele.

Täna peame rääkima sellest, kuidas muutusi kavandatakse ja siis ka teoks tehakse. Pole suurt kasu sellest, kui uuel riigikogul ja valitsusel on suurepärased ideed ja valijatelt värske mandaat, ent elluvijaid ei ole, sest nende käed on muude asjade all kinni.

Seepärast võiksime võtta riigihalduse oma mõtetes korra tükki ja hakata seda uuesti kokku panema. Küsides iga organi, juhtme ja nupu kohta: kas meil on seda vaja? Milleks? Kas seda või toda aruannet, protseduuri, möödikut on kindlasti tarvis? Mis meiega juhtub, kui seda ei ole? Ehk ei juhtu midagi?

Meie paindlikule ja dünaamilisele Eestile ei sobi selgitus, et «üldiselt nii tehakse». Või et «nii on ju alati tehtud».

Oleme tüütuseni kuulnud juttu, et tuleb näha suurt pilti. Ühtset valitsemist. Kokkuhoidu. Koostööd. Tasakaalu. Valitsuse eelarvepositsiooni. Oleme kuulnud: «Taome maakonnad valdadeks!», «Bürokraatiat on palju!», «Riiki on vähe!», «Alustada tuleb riigikogu liikmete arvu vähendamisest, sest selleta ei muutu miski!» ja nii edasi.

Seepärast kutsun üles: kasutame siin täna sõnu, mille mõttest me kõik ühtmoodi aru saame. Katsume vältida sõnu ja mõisteid, mis ei kanna peale müütilise usu või sümboli väärtuse pea mingit, saati siis sügavat sisu.

Püüame olla ratsionaalsed, küsida olemasoleva ja kavandatava kohta: kellele ja milleks täpselt seda vaja on. Kas kasu kaalub üles kahju? Kas miski läheb kellelegi päriselt paremaks?

Küll Taro

Eesti Koostöö Kogu programmijuht

Pärast riigipidamise kava avalikustamist möödunud detsembris sain ma väga palju tagasisidet. Üks valitsussektori asutuse töötaja kirjutas oma asutuse kohta näiteks nii. Tsiteerin: «Inimeste hirm oma mitte midagi tegemise eest saadavat palka kaotada on nii suur, et ollakse häbenematult valmis valetama musta valgeks ja vastupidi. Ollakse täiesti veendunud, et selline teguviis on igati OK, sest oma töö hulga ja tähtsuse kohta valetavad ju ka kolleegid.»

Muu hulgas kirjeldas ta järjekordset edukat struktuurireformi järgmiselt: struktuuri muutuseks nimetatakse seda, kui talituse juhatajate ametinimetustest saavad osakonnajuhatajate asetäitjad.

[---]

Ent ometi ei ole ka mina suutnud vastust leida mõnele väga lihtsale küsimusele: miks on nii, et aasta-aastalt korduvad ministeeriumide tööplaanides need samad ülesanded. Töö käib, aga kõik võtab kole palju aega ja vahel ei saagi midagi tehtud. Miks on nii, et millegi tegemiseks on vaja alati projekti? Mis on siis ametniku igapäevane töö, kui töö tegemiseks on vaja projekti? Ja kui on uus projekt, siis on muidugi vaja lisaraha ja täiendavaid töötajaid, aga kuhu kaob see ressurss, mis lõppevatest projektidest peaks vabanema? Või kui riigiasutused põhjendavad töötajate arvu suurendamist vajadusega kasvava bürokraatiaga toime tulla, siis tahaks küll küsida, kes seda bürokraatiat tekitab? Kas tõesti on kõiges süüdi Euroopa Liit?

Eesti Koostöö Kogu

Riigipidamise kava 2014 (väljavõte lühikokkuvõttest)

- asendada formaalne «kaasamine» huvirühmade sisulise osalemisega,
- viia ellu funktsioonipõhisele koostööle ja tegelikkusele tuginev kohaliku omavalitsuse reform, keskenduda omavalitsuste suuruse ja vormi asemel kohtadel osutatavate avalike teenuste

sisule, kättesaadavusele ja kvaliteedile,

- kahandada valitsussektori töötajate üldarvu ning samal ajal suurendada nende iseseisvat otsustusõigust ja isiklikku vastutust,

- lõpetada töökoormust ja kulusid kasvatavatele, kuid sisuliselt mittevajalikele mõõdikutele ja ühikute lugemisele tuginev eelarve planeerimine, juhtimine ja aruandlus; muuta töö planeerimine paindlikumaks,

- lõpetada riigi kulude peitmine sihtasutuste, äriühingute ning avalik-õiguslike asutuste alla, kaotada kulukad vahelülid.